313/3/p

I. N. I.

DISSERTATIO MEDICA
DE
MELANCHOLIA,
EX
EPITOME PRAXEOS CLINICÆ,

GEORGII WOLFFGANGI WEDELII,
HEREDITARII in Schwartza /
MEDICINÆ DOCTORIS, COMITIS PALATINI CÆSAREI,
SERENISSIMORVM SAXONIÆ DVCVM CONSILIARII
ET ARCHIATRI,
THEORETICES PROFESSORIS PVBLICI ORDINARII
FACVLTATIS MEDICÆ h. t. DECANI,

EODEM PRÆSIDE,

PVBLICÆ PHILIATRORVM DISQVISITIONI SVBIECTA

a

GODOFREDO KLEIN,
Colmarienſi,

IN AVDITORIO MEDICO,
HORIS CONSVETIS,
A. D. *IVL. ANNO* CIƆ IƆCC VII.

IENÆ, LITTERIS KREBSIANIS.

Gessner, Rudo 1719/0
24696

VIRO
PERILLVSTRI atque MAGNIFICO
DOMINO
FRIDERICO
de BINDER,
AVGVSTISS. CONSILII IMPERIALIS AVLICI ASSESSORI
MERITISSIMO,

MÆCENATI SVO GRATIOSISSIMO,
PIE ac SINCERE COLENDO,

INCOLVMITATEM VERAM ac ÆTERNAM
EIDEM APPRECANS,

Exercitationem hancce Academicam
Deuote offert

Cliens humillimus

GODOFREDVS KLEIN.

WELLCOME LIBRARY INSTITUTE

Q. D. B. V.

De

Melancholia.

EA Medicinæ eſt dignitas, vt & mentem curet, & ſanam illam in corpore ſano præſtet. Reſtituiſſe delirantem non minima eſt gloria. Quantum præſtat animus corpori, tanto grauiores ſunt morbi eiusdem præ aliis. Laborare mentem in febribus nouum non eſt, quando ſubtilia machinæ animalis organa a febrili plus quam Veſuuiano igne eccentricitatem patiuntur. Sed & extra febrim, & in eadem talis eccentricitas intellectus occurrit. Speciale tale exemplum præbet MELANCHOLIA. Qua de in examine Clinico notanda occurrunt:

An *reuera mens laboret*, ſeu an adſit reuera tale delirium, ſeu ſimulet id æger, qui talis non ſit, ſeu putetur talis, vnde renunciandum quandoque eſt medico de tali delirio in genere, & in ſpecie quoque. Non raro enim id quæritur ex eodem. Et ipſi aliquando per biennium detentum liberauimus ex carcere, cum eum nec melancholicum, nec maniacum aſſereremus, vt alia taceamus. Sæpe melancholici ſunt & non videntur, ſæpe videntur & non ſunt, ſæpe vero & ſunt & videntur. Patet id omne & colligendum eſt ex ſi-

gnis ſibi conſtantibus, vel minus talibus. Vid. *Syluaticus l.* de morbum ſimulantibus.

An *dolor animi* adſit, an triſtetur æger, alioqui non decumbens, & mœreat; ſunt enim melancholici magis ὀρθοστάδιοι. Proprium vero & formale melancholicorum eſt δυσθυμία, triſtitia & mœror, eaque cum certis quibusdam characteribus aliis. Eſt enim triſtitia melancholica habenda & intelligenda (1.) *relatiua*, quando a priori ſtatu deflectit, a ſe abiens, diſſimilis ſibi, mutatis moribus & geſtibus; vel ſi prius tale quid adfuerit, & repetat. (2.) *Gradu auctiori*, quam vt intra terminos ſanitatis & naturæ conſiſtat, ſeu alias in ſanis ſit. (3.) *Citra cauſam manifeſtam*, quale quid in vita humana toto die fit, ob varios caſus, ob tot diſcrimina rerum. (4.) Sique & hæc adfuerit, tamen non molliatur *tempore*, non tranſeunte quodam dolore afficiat, ſed πολὺν χρόνον διατελέῃ, *longo tempore perſeueret*, & duret.

An *metus* & *timor* adſit. Coniungitur vtrumque, timor & triſtitia, ab *Hippocrate 6. aphoriſmi 23.* Imo timor, ὁ φόβος, præponitur. Potiorem tamen obſeruauimus fere triſtitiam, timorem vero in auctiori maxime & peiori ſtatu, qui iam maiorem gradum triſtitiæ & melancholiæ notat. Timent vero non timenda melancholici, amiciſſimas quoque perſonas, nec vllo modo graues, vel moleſtas, ſed molliſſimis verbis & geſtibus vſas: res item alias nonnunquam. Tantum abeſt, vt animum lædendi alios habeant, vt potius ſibi inſidias ſtrui vndique putent. Eſt vero diuerſitas etiam in timore ipſo non vna.

An *ſpecies aliæ doloris* huius adſint, v. g. an ducat *ſuſpiria*, & quando ſuſpirat, an *leuamen* inde ſentiat. Illud grauatis & velut oppreſſis ſpiritibus, & conſequenter diaphragmate, hoc

pau-

paulum excitatis ſit. An amet *ſolitudinem,* non ſolitariæ vitæ prius adſuetus, iam vero, præter ſolitum, eandem affectans, ipſe ſuum cor edens, hominum veſtigia vitans.

An *ſecum loquatur*, quod occupari mentem magis arguit; an, quod communius eſt, *ſilentium* adſit inſolitum, adeo vt difficulter admodum ſoluantur in ſermonem. An citetur in *lacrymas*, in ſolitudine expreſſas. Hæ lacrymæ ſæpe effluunt quaſi inuoluntariæ, ſeu potius expletur lacrymis conceptus egeriturque dolor, quod in fœminis obſeruauimus magis frequens eſſe, leuatis quoque iisdem ab anxietate. Et tutior eſt fere melancholia ac mitior cum lacrymis, quia lymphæ abundantiam notat, & molliorem ac flecti facilem magis oſtendit animum, ſecus ac fit in continuata. An *riſus* ſe miſceat, quod, elogio *Coi*, itidem tutius.

An *Philautia* naturalis, *& cura ſui & ſuorum*, agnatorum, amicorum *ceſſet*; ſeu non attendant ſe ægrotare, vel credant, ſeu incurabili ſe detineri malo; an *comedant*, vel *bibant*, anicum *appetitu*, nec ne. Parum hæc curant fere, & eucliones ſunt in vtroque, ſæpe tamen & voraces, ob acidum auctum. Vidimus &, quibus vi potus ingerendus erat. Viſi alii longo tempore ieiunaſſe, pauciſſimis contenti. Quomodo *ad oblata* alia ſe habeant, quoad verba, geſtus, & mores. Pertinent huc & medicamenta, quæ, & cibum, ſi prorſus recuſant, malum eſt.

Quis ſit *corporis habitus*, quoad totum, & quoad vultum, ſpeculum corporis; an *facies* torua, auſtera, & *oculi* ſqualidi, liuor pallidus, vel color plumbeus, corpus hirſutum, nigrum. An toruum videat, an potius demiſſis oculis, an ſtrigoſum ſit corpus & macrum, an mollis, pinguis & oleaginoſus contactus occurrat, quo ſolo *Walæus meth. med. p. 164*, me-

lancholicos noſci poſſe ſcribit. Obſeruauimus vero vtramque differentiam, pro ſtatu acidi & viſcidi fixiorum variante.

An *frigus* adſit extremorum, quod frequens admodum & ſolenne eſt, ob depreſſos ſpiritus & fixitatem, contra ac fit in mania, quæ melancholia eſt inuerſa; an φλόγωσις & *anxietas* quandoque accedat, vt in ſcorbuto calido. An *continua* ſit, an *interpolata*, an *periodica*; quandoque per paroxyſmos quoque impetit. Prius illud peius, hoc mitius eſt.

An *cauſa externa* quædam *grauior* præceſſerit, ſeu reuera talis, ſeu putatitia, vel talis ſaltim viſa, & cogitatione aucta. Triſtitia enim & facit melancholiam, & eandem ſignat. A ſimili in ſimile facilis eſt tranſitus. Tales vero caſus ſunt mors conſanguineorum, & ſuorum, inprimis longo tempore dilatis & raris prius nec adſuetis adhuc funeribus; damna item domeſtica, incendia, rapinæ, bella, terrores, vnde ſuperiori bello Germanico & alias id ſatis oſtendit experientia.

An *terror* a ſpectro viſo, vel alio quouis horribili; multiplicant melancholici entia hæc idealia præter neceſſitatem, ex muſca faciunt elephantem, & æmulantur ideæ illæ globum ex niue, qui volutatione incrementa continua ſumit. An *malæ actæ rei conſcientia*, & quæ alia huc poſſunt referri.

An ex *gentilitia hæreditatis communione* ad ægrum ſit deriuatus morbus; vti id non infrequens, tertio etiam & quarto gradu productionis, obſeruatum eſt, vt non minus in aliis morbis ſpirituum. Non tamen promiſcue id valet, ſed de radicata magis, & intimius confirmata. Et ipſum hoc grauius eſt, nec facile cedit, ſaltim reſpectiue.

An ab *intermiſſa venere*, in cœlibatu, fiat, vel in coniugio. Valet id tum in maribus, prouectioribus in iuuentute, tum

tum inprimis in fœminis. Vnde & in his attendendum, an *grauida* ſit, nec ne; obſeruauimus enim & in grauidis non paucis acceſſiſſe melancholiam, imo & maniam. Sunt, quæ quoties concepere, tales inordinationes mentis patiuntur. An in *ſterili* viuant coniugio. Quæ enim nullos habent liberos, vt & virgines ſeniores, frequentius & ſpleneticis laborant morbis aliis, & melancholiam patiuntur. Alias vero ordinarie ſpleneticæ melancholicæ ingrauidatæ optime degunt, & nihil plane ſentiunt mali.

An ab *amore* concepto occulto, vel manifeſto, enata πρόφασις, an a *philtro* propinato, an cogitationes & *ſomnia* laſciua, ipſaque pollutio nocturna adſint. Maxima vis eſt amoris in ſpiritus, vt nullus affectus videatur tam intime ſe iisdem inſinuare, quam hic ipſe. Adeoque vno verbo, an ſit melancholia *erotica*, amatoria, vel *quaſi talis*, ſeu ab amore illato, ſeu ob amoris & veneris defectum.

Qualis ſit *pulſus*, an *depreſſus*, *fixus*, *tardus*, *æqualis*, an inæqualis & inconſtans, vel *intermittens* quoque. Valet id, vt attendatur nempe pulſus, non ſolum abſolute in quauis melancholia; verum & ſpeciatim in erotica illa. Vnde notum eſt exemplum Eraſiſtrati medici, qui hoc pacto, ab immutatione pulſus vibratioris, faciei, & reliqui ſtatus deprehendit morbum filii Regii, ſeu Antiochi in nouercam Stratonicam.

Qua *ætate* ſit æger. Fluit id ex occaſione dictorum. Rarior paulo eſt in pueris, vidimus tamen eandem in puero ſex & alio nouem annorum, quos curauimus. Frequentius paulo in conſiſtente id fit ætate, non raro tamen etiam in adultis aliis.

An *præceſſerint* morbi alii, & quinam, *febres* v. g. quod *Hollerius* notat, & nos in fœmina a febre maligna vidimus,

exiccato magis cerebro: vel *epilepſia* quoque, quæ maxime debilitat cerebrum & ſpiritus, & plerique epileptici ſunt melancholici, licet non ſemper vice verſa; quod nec ipſum tamen, contra ac quibusdam viſum eſt, impoſſibile eſt, ſiquidem notati ſunt ſimul hac laboraſſe, vel ſpasmodicis motibus. Ratum eſt *Coi* aſſertum *l. 6. epid. in fin.* Melancholici etiam epilepſia corripi plerumque ſolent, (quod tamen reſpectiue eſt rarius, ſi de morbo intelligatur, euenire tamen non penitus inſolitum,) & viciſſim epileptici fieri ſolent melancholici.

Quo *tempore anni* ingruat, vel repetat; vere & autumno id fere ſolet magis accidere; an *diebus canicularibus* magis recidiuet; vel etiam ſub certis *lunationibus* ſeu phaſibus lunæ repetat. Tempus anni non vt cauſa agens æque, ſed mouens ſe habet, inclinans remotius.

An *febris* ſuperueniat. Melancholia nimirum proprie dicta eſt extra febrim, & hoc ipſo à reliquis deliriorum generibus diſtinguitur. Attamen ſi diſtinguamus inter melancholiam, & affectum melancholicum, etiam febricitantes deprehendimus melancholicos aliquando. Variant enim deliria omnino reſpectu temperamentorum diuerſorum.

An *vigiliæ* adſint, an alui *obſtructio*, an contra. Affectus longe grauior eſt, ſi hæc duo, inprimis vigiliæ, adſint. Sin dormiat, quod rarum eſt, bene eſt; ex ſomno enim & vigiliis ſtatus lymphæ maxime elucet, non minus ac ex alui ductilitate, cuius obſtructio vtplurimum accidit.

An malum *diu* duret & *chronicum* ſit, vel *productum*. Sæpe per plures annos durat, imo etiam commoritur. An *indefinitum*, circa quæuis obiecta, promiſcue ſe habens, an *definitum*, circa vnum ſolum obiectum, an *medium*. Sæpe opti-

optime degunt & ratiocinantur circa omnia & ſingula, aſt circa conceptam ideam hanc illam aberrant, v. g. ſe lue venerea laborare, odium erga coniugem, & alia.

An memoria ſalua ſit, an *obliuio* & ſtupor quidam: ille ſtatus eſt melior & facilior curatu, hic peior longe, adeo vt fere tales maneant, præterquam, vbi per paroxyſmos redit. Pertinet huc etiam, an *tenax* & conſtans *imaginatio* illa ſit, an *mobilis*. Sæpe fit vtrumque, vt modo immutabiles ſint ideæ, modo poſt longam moram, miſſa priori, in nouam ruant.

An melancholia ſit a *toto*, a maſſa ſanguinea, conſpirante temperamento totius, a natiuitate, a vita anteacta, concurrente ſiccitate, ſtatu ſanguinis & viſcerum vniuerſali. An a *parte* certa; an *eſſentialis* ſit, an *ſympathica*, non quod non ſit ſemper affectum cerebrum, ſed quod inter alia, ad hæc vel illa quoque, ceu morbi ſedem, ſimul ſit reſpiciendum, quæ ſimul, imo prius & comitate ſunt affecta ſæpe, vt focus, vt nidus.

Adeoque an melancholia ſit *hypochondriaca*, omnium frequentiſſima, ſeu aperta, maxime e ſuis ſignis dignoſcenda, ſeu quaſi talis. Hypochondria enim & latius ſemper fere conſentiunt in genere, etiamſi ſileant quaſi, in deliriis, & preſſius ſeorſim, vnde, ne curatio fiat empirica & inefficax, non ſolum ſubiectum & locus morbi, cerebrum, ſed etiam aliæ partes omnino reſpici & attendi merentur.

An *hypochondria doleant*, cum vel ſine *ardore*, quod vtrumque obſeruauimus; an *murmura*, *tumor*, *inflationes*, *ructus* & *ſputationes* crebræ, cruditates, inappetentia &c. adſint: præcipue enim ſemper hypochondria attendenda monemus. An fluxerint *hæmorrhoides*, iam ſuppreſſæ, an

 ſucce-

ſuccedat earundem fluxus, quod bonum eſt itidem & morbum ſoluit. An *ſcirrhus*, *durities*, tenſio abdominis, meſenterii, hypochondriorum, præcordiorum, & ſimilia.

An melancholia ſit *hyſterica*, adeoque menſes obſtructi, chloroſis adſit, an ſymptomata alia hyſterica, expreſſa vel implicita, an obſcœna loquatur, faciat, vel detegat, pudoremque exuat, an cuiusdam amore teneatur.

An ſit *dæmoniaca*, ſiue occulto Dei iudicio, vt in Saule Rege, ſiue ab *incantatione*, ſiue ab *obſeſſione*, vel putent quoque ſe obſeſſos. Balneum diaboli eſt melancholia; adeoque maxime hæc ſunt diſtinguenda. Non tamen temere ad hæc deueniendum, niſi extraordinaria ſe offerant phænomena. An *affectus mutentur*, ex mania in melancholiam, vel, vice verſa, ex hac in furorem facta mutatione, quod non inſolens eſt in grauiori ſtatu, prout bilis & acidi ſtimuli variant.

Quo *gradu* melancholia iam adoleuerit, an *primus* ſit, mitior, vt ſolum triſtis, ſolitarius & mœſtus ſit. An *ſecundus*, grauior, vt μισάνθρωπον offendas, an delirus, idque cum, vel ſine riſu; abſurda & loquatur & faciat; an *tertius*, grauiſſimus, & ἀπάνθρωπος ſit, quod ex circumſtantiis diiudicandum.

An *deſperatæ* adſint meditationes, cogitationes & geſtus, vel αὐτοχειρίας inprimis ipſius, quam non raro, ob ſummam fixitatem & depreſſionem flammulæ vitalis, affectant, imo exercent, & præcipue, quod notabile eſt, per ſuſpendium, etiam per leuiſſima ſuffocandi; quod hinc a vulgo dæmoni attribuitur, cum tamen ſæpenumero tam cita mors debilitati ſummæ & paucitati ſpirituum, (vnde & cor exuccum & nullus in ventriculis ſanguis inuentus, vid. *Rolfinc. de corde c. 2.*) debeatur. An tentationes circa ſacra quoque,

circa

circa alia, damnatos ſe eſſe, & ſimilia. Nullus fere morbus ita variat, quam deliria & inter hæc melancholia.

An ſit melancholia *attonita* quaſi, quæ ſub catalepſios nomine ſeorſim nota eſt. Vt enim terror quidam eſt panicus & attonitus, a cauſa externa, ita etiam ab interna fit, vt ægri nec audiant, nec videant, ſed ſecum habitent.

Quidam a febre intermittente maligna, ob emergentia ingrata, primum ſilentio & fixitate ſpirituum melancholica afficiebatur, cum anxietate, hinc incidens in melancholiam attonitam, per tres dies non loquebatur, nec mouebatur, niſi quod caput ad lucem quandoque verteret, donec moreretur.

Præſuppoſito ergo, ſpiritus animales in melancholia nimis eſſe concentratos, partes lucidas, ſerenas, depreſſas & obſcuratas, volatiles fixatas, vt agilitatem ſuam exuant, & nihilominus, non ligati blande ſulphureis, in perpetuo ſint motu, in verſandis & concipiendis ideis triſtibus occupati. Reuera enim pars mercurialis, ſeu ſalina volatilis, ſanguinis in vigore ſuo deficit, depreſſaque vel ligata eſt, nec ſulphurea ſibi ſatis conſtante, ſed obtuſa & in vnum quaſi coacta, cum pauciori reſpectiue & indiſpoſito ſero, diluente puta & boni ſtatus, acidulo magis.

Hinc I. *Spiritus ab acido, auſtero, pontico figente & concentrante, ligante, exuperante, liberandi ſunt.* Qualis enim ſanguis, tales ſpiritus, vtrisque inter ſe ſymboliſantibus. Ipſe iam *Galenus l. 2. aph. comm. 17.* vappeſcere ſanguinem inſtar aceti aſſerit, adeoque acorem ſanguinis ſtabilit.

Liberant fomentum & fermentum illud exturbantia, ſeu in primis viis, ſeu visceribus & maſſa ſanguinea ſtabulans, in ſpecie EMETICA. Hæc ſane laudatiſſima, optima &

probatiſſima inuenimus in melancholicis, & delirantibus aliis, rebellis enim eſt affectus. Vti enim maximum conſenſum habet ventriculus cum capite, & ipſi etiam ægri propemodum ſemper de ventriculo conqueruntur, vnde ob ſputationem multam *Cæſalpinus* in eodem melancholiæ hypochondriacæ ſedem ſtatuit; ita maximam opem tum alias, tum præcipue h. l. præſtant emetica, vbi antimoniata reliquis omnibus palmam præripiunt fere, tartarus emeticus cinnabarinus, mercurius vitæ lunaris, elect. diaſari antimoniatum, radix ipecacuanhæ officium faciunt.

Notabile vero eſt, eſſe fere fixiores paulo melancholicos & difficulter mobiles, vnde non minori quantitate, nec maiori tamen & exceſſiua hæc propinanda ſunt. Humor ſcilicet eſt fixus, ſpiritus vero debiles reſpectiue magis.

Exturbant & liberant PVRGANTIA, citra quæ non facile melancholiæ ſuccurritur. Commode itaque & hæc dantur, ſi vel minus videantur dari poſſe conſulto emetica, vel eadem non ſuffecerint, vti longus eſt morbus, inſigniter proficua, etiam repetita. Fortiora vero & hæc eſſe debent, longe magis, quam emetica, ob ſiccitatem maximam, ſi non actualem, ſaltim potentialem, licet ſimul ſæpe ſint ſputatores. Quam in rem conſultum eſt, tum vti magis humida forma, vti potiones, infuſa & decocta optima ſunt, ex rad. helleb. nigr. v. g. ad ℥ij. iij. fol. ſenn. ℥ß. ʒvj. cum ſummit. fumar. mj. fl. nymph. mß. fl. 4 cord. ana pij. additis ſeminibus carminatiuis, epithymo, & cephalicis: tum interpolare potiſſimum hæc ipſa aperientibus & alterantibus. Quod niſi fiat, fruſtra ſæpe ſunt; & nihil operantur.

Dedimus ſæpius lap. lazuli cum gialapa ana ad ℈j. pro ſtimulo etiam addita reſina ſcammonii. Lapis lazuli enim & alterans, & cordiale, & euacuans conſtituit egregium: mi-

ran-

randa vero eſt quorundam anteceſſorum credulitas & timor, qui vel trigeſima lotione eum vix miteſcere & acrimoniam ſuam deponere crediderunt. Nullam in eo deprehendere potuimus, tantam ſaltim, acrimoniam, & ſine lotione adhibuimus etiam cum ſucceſſu. Adeoque timendus non eſt, vt quidam faciunt, neque hinc lotione æque vel calcinatione opus habet. Sic & addi iisdem, vt & gialapæ ipſi ſeorſim ſoli, commode poteſt & cinnabaris natiua, vt alias quoque.

Sic etiam pilulæ tartareæ Quercet. & extractum earundem, extractum hellebori ſimplex & martiale, ſennataque proſunt; niſi quod pilulæ ſicciores paulo ſint, vnde minus conueniunt, niſi cum humectantibus diluantur. Egregia etiam ſunt colocynthiaca, vt trochiſci alhandal inprimis commendati *Dec. I. anno III. Ephem. Germ. Obſ. 202.* pilulæ polychreſtæ Sylvii, vti & alias confectio Hamech eo nomine in vſu eſt, antiquis celebrata, quam tamen *Solenander* reiicit, nec nos facile eadem vtimur. Puluerem benedictum ad melancholiam memorat *Heer. in obſ. p. 307.* Tacemus alia, & clyſteres ipſos, qui ipſi non raro adhiberi poſſunt cum fructu.

Et ſane maximam horum vim eſſe ſatis demonſtrant exempla, quod etiam obſeſſi ab adhibitis hiſce fuerint liberati, & incantati, quorſum ſpectat exemplum *Eraſmo Roterodamenſi Oratione de laude medicinæ* laudatum, quendam pro obſeſſo merito habendum, peregrinis linguis locutum, a medico curatum.

Liberat & VENÆ SECTIO, vtut non pauci eam reiiciant, ſi quidem in vaſis, vti fit, vitium hæreat. Hanc omnino in his caſibus inuenimus optimam, quod & euacuat partem ſanguinis, & hinc alterationi ſeri & ſulphuris viam parat. Sic

apud *Borellum* quidam, qui ſe ſpiritum ſanctum profitebatur, potione melanagoga & venæ ſectione curatus eſt, *Cent. 1. obſ. 37.* Ventilat venæ ſectio ſimul ipſum ſanguinem, eiusque motum & conſiſtentiam corrigit.

Suademus hinc venæ ſectionem v. g. in brachio dextro, vel ſiniſtro, in quo etiam cum vulgo, pro re nata, obſeruari poteſt tempus anni innoxie: ver æſtas dextras, autumnus, hyemsque ſiniſtras. Vel etiam cephalicam in manu, vel prope pollicem, & ſaluatellam ipſam, quod in extremis remoram magis patiatur ſanguis, & ſordes ſuas deponat. Conſulto etiam in pedibus inſtituitur venæ ſectio, vt in reliquis quoque affectibus capitis, ad maiorem reuulſionem, & ob conſenſum non minimum capitis cum pedibus.

Hinc & vena frontis vtiliſſime ſecatur in adſuetis, vel ad id perſuadendis venæ hæmorrhoidales aperiri, ſaltim hirudinibus appoſitis, queunt, vbi id conſuetum eſt; minimum idem aperientibus ordinariis communibus proſequi licet. Hæc ipſa conſultiſſime inſtituuntur, præſeruandi gratia, tempore verno & autumnali, non omiſſis alterantibus, curandi vero, quouis alio vrgente.

Liberant etiam VESICATORIA, quæ tum nuchæ applicari poſſunt, tum, in grauiori malo, vertici ipſi raſo, excitandi, diuertendi, & reuellendi vſu. Non ſolum enim euacuant & liquant ſerum, ſed & dolorifica ſua actione ſenſus euagatos huc, ſeu ad ſe reuocant. Eodem fine & CVCVRBITVLA cum SCARIFICATIONE vertici raſo vtiliter imponitur. Cum enim rebelle ſit malum, heroica remedia omnia ſunt congerenda, vt opem ferant.

Liberant etiam cumprimis fontem reſpicientia, anthypochondriaca, martialia, ſalina, & aperientia alia acidum inuertentia, obſtructiones extricantia, & edulcando maſſam ſan-

ſanguineam ſaturantia ac corrigentia. Vſi ſumus feliciter hoc nomine croco martis vitriolato, ſaccharo martis, puluere cachectico cinnabarino, non omiſſis cordialibus, vt oleo cinamomi, caryophyllorum, vel ſaſſafras, ipſisque gemmis. Inſigne quoque medicamentum eſt tartarus vitriolatus, inprimis lunaris, qui nomen inde mutuatus eſt quoque, vt dicatur das Narren-Pulver.

Sic & cenſum hunc ornant ſpiritus vitrioli martis, per deſtillationem & mixtionem paratus, ſpiritus vitrioli volatilis, mixtura antiſcorbutica, eſſentia martis cum ſale ammoniaco & ſpiritu cochleariæ, mixtura ſimplex antimoniata, tinctura martis cum arcano tartari, tinctura martis ſolaris dicta, in fortioribus, tinctura martis pomata, cydoniata, non vna, & Zvvölferi quoque, & præcipue helleborata, ſimplex & volatilis, quæ inſigniter humectat, cum aliis ſimilibus, quorum ſæpius mentio occurrit, cum ſint polychreſta. Arcanum etiam duplicatum ſatis egregium eſt.

Pertinet huc & infuſum ad melancholiam hypochondriacam *Zwingeri*, a *Mullero* in *miraculis chimicis* deſcriptum, infuſa alterantia & purgantia cum marte, vt & eſſentia antimonii, tinctura tartari ipſa, pro re nata, clyſſus antimonii tartareus, extractum ſplenis bouis commendata ſunt & egregia. Proſunt hæc vnice & κατ' ἐξοχὴν tum in melancholia hypochondriaca, tum adæquate & in altera quoque hinc. Poſſunt eadem vel præmitti, vel poſtponi euacuantibus, optimo conſilio interpolanda. Hinc ſolemus vtplurimum hæc præmittere per aliquot dies, hinc purgare, hinc iterum alterare, & ſic porro.

Ipſæ etiam ACIDVLÆ & THERMÆ commodum habent locum, & huc ſpectant, ſi nihil obſtet, ex directione medici. Sic chalybeata fixum reddunt volatile, quatenus

de-

demunt vinculum ligans, acidum ſaturant, & tonum viſcerum roborant.

Liberant etiam optime alterantia alia. Enimvero (II.) *Spiritus concentrati & depreſſi roborandi, ſerenandi & demulcendi ſunt.* Roborant aromatica, balſamica, & confortantia, ſale volatili oleoſo pollentia. Notæ ſunt eo nomine ſpecies lætificantes *Galeni*, *Rhaſis*, vel aliæ, item ſpecies diapleres archontici, diambræ ſuo modo, cordiales temperatæ, aqua & oleum cinamoni, borraginis, eſſentia croci, qua de hyperbolice videri poteſt *Finckius* agens in *enchiridio Dogmatico-Hermetico;* crocus ipſe inſigne antimelancholicum, tinctura auri, eſſentia anagallidis compoſita *Rolfincii*, & elixir N. O. cephalicum, eſſentia fumariæ compoſ. eſſentia hyperici, inprimis cum ſpiritu proprio parata, qua de legi meretur *Angelus Sala*, eandem, ceu ſingulare antidotum, in omnibus alienationibus mentis optimam commendans. Dari poteſt largiori doſi ad 50. 60. gtt. Conuenientior adhuc eſt tinctura hyperici Mynſ. ad modulum Angeli Salæ facta mixtura.

Sic etiam huc pertinent alia balſamica & confortantia, confectio alkermes completa, cum ambra & moſcho, & incompleta, infuſa & decocta cephalica, ac cordialia, inter quæ excellit meliſſa. Imo etiam ipſe ſanguis aſini, in laciniis & alias infuſus, ſiquidem prodeſt roborando & demulcendo, ob ſal volatile nitroſum ſulphureum, vnde & ſudorem mouet. Vid. *Hartm. in Praxi.* Curauimus eundem praeparare ſole & luna in ariete, tanquam ſigno capitis, verſantibus. Nec ipſa camphora eſt de nihilo, ſi ſiccitas non adeo vrgeat.

Roborant & demulcent vrinoſa, ſale volatili prædita, alcalino,

calino, quæ ſpiritus erigunt, & acidum figens eminenter inuertunt. Vſi ſumus cum ſucceſſu ſpiritu ſalis ammoniaci, tum ſimplici, tum dulci vinoſo, vel per ſe, inſtillando ipſum in potum, etiam maiori paulo quantitate, inprimis ſi renuat æger aſſumere medicamenta; vel cum ſpiritu liliorum conuallium ſimplici, & vrinoſo; ſale volatili rutæ, per ſe parato, ſeu ſpiritu vrinoſo eiusdem, ſpiritu lumbricorum volatili, elixirio cephalico volatili, miſtura ſimplici volatili. Ex eodem fundamento prodeſt etiam tinctura lapidis lazuli elegantiſſima, cum ſpiritu ſalis ammoniaci parata, tinctura martis cœrulea, quamuis vtraque in extractione ſit infida; tinctura lunæ, vt vulgo commendatur, ſpiritus cerebri & cranii humani, ſal volatile ſeu quinta eſſentia ſanguinis humani, tinctura ſmaragdi, & alia.

Roborant hac & exterius ſolo odoratu, vt ſpiritus ſalis ammoniaci ſimplex, vinoſus, oleoſus, cum ſpiritu apoplectico & oleo lauendulæ vero, odoretenus hauſtus, & illitus; vel ſaltim ſal ammoniacum ſimplex iniectum lixiuio, & hinc odorandum, ſiquidem ſtatim ſpiritus vrinoſus ſic ſe offert, & anxietates ſolatur.

Roborant ſulphurea, terrea, temperata, abſorbendo, ſerenando, & mitigando, vt perlæ, corallia, eorumque magiſteria, & inſtar omnium cinnabarina, quæ & acidum inſigniter abſorbent in ſanguine, & fundunt lympham ſtagnantem, & acrimoniam omnem mitigant, & lucidos reddunt ſpiritus, mixta cum coralliis & aliis variis, vt in ſpecifico cephalico Michaelis: ſpecies dialunæ, lapis bezoar. &c. Sic & electuaria huc ſpectant cephalica, confortatiua, tinctura coralliorum, tum alia, tum cum ſpiritu cordis cerui parata; vt & ſpecies cordiales temperatæ, ſpecies de hyacintho, eſſentia ambræ. Vinum ipſum exhilarat, roborat & mulcet.

Demulcent & roborant eximie humectantia, quæ & lymphæ defectum corrigunt, & ſalia temperant & annihilant, adeoque maxime neceſſaria ſunt in melancholia. Hinc iubemus ipſos plus bibere. Hinc conueniunt decocta anagallidis flore phœniceo, cum cephalicis aliis, quorum exempla vid. apud *Rolfincium Ord. & Meth. comm.* addi poſſunt paſſulæ, fl. 4. cordiales, &c. *Crato* decoctum raparum commendat ipſum.

Roborant & alterant aquea alia, vt aqua lactucæ, fumariæ, rubi idæi, ceraſorum nigrorum, acaciæ, cordialis Herculis Saxoniæ frigida, borraginis, bugloſſæ, meliſſæ, ſerum caprinum, in ſiccioribus cumprimis; item emulſiones cum iisdem aquis, vt & aqua hypnotica Dorncrellii &c. ex ſem. 4. frig. maj. pæon., papau. citr. additis confortantibus, magiſterio perlarum, pulu. epil. March. &c.

Roborant ſpirituoſa, quorſum referenda experimenta cum ſpiritu vini paratarum eſſentiarum, ſi v. g. ex radice pæoniæ, nymphææ, doronici, orchidis palmatæ, herba meliſſæ, ſalu. maior. anagallide rubra cum toto, floribus hyperici, pæon. papau. rhœad. baccis paridis, granis kermes, epithymo, cum vel ſine opio ipſo, fiat infuſum, hinc hauriendum cochleatim; ſatis enim iam per ſe edulcat & obtundit acidum. In fœminis peccante vel conſentiente vtero eadem quoque conueniunt, paucis mutatis, vel additis.

Roborant & demulcent exterius BALNEA, præcipue ſi melancholia, vt vocant, a toto & ſiccitate oriatur. Sic balneis aquæ dulcis ſe melancholicos curaſſe teſtatur *Galenus*, absque vllo fere alio remedio valido, *l. 3. de Loc. aff. cap. 7.* Maximum enim habent momentum ad craſſum ſanguinem attemperandum, ſuauem ἀναθυμίασιν pariunt, ſiccitatem corrigunt, & paregorica ſua vi ſomnum inuitant ac con-

conciliant. Neque ſine hiſce humectantibus inſigniter vigilias tollere licet. Addi poſſunt commode oculi populi, folia vitis, ſalicis &c.

Idem etiam valet de CAPITILUVIIS & PEDILUVIIS. Soliti ſumus etiam ſolam lactucam recentem, ſeu endiuiam quoque, pro lotione capitis commendare, addita etiam meliſſa interdum. Addi ſolent & helleborus & agaricum &c. capitiluviis non inepte. Demulcent & diuertunt hæc ipſa, ſimulque alterant lympham eximie. Optime huc quadrant etiam frontalia ex aqua ſolani, ſedi mai compoſ. anagallidis, hyperici, hypnotica Dorncrellii, cum ſpeciebus pro epithemate cordis, lacca Florentina, ſanguine aſini, nitro antimoniato, philonio Romano, camphora &c.

III. *Obliteranda & euerrenda ex animo eſt triſtis concepta & verſata idea.* Hoc vero opus, hoc labor eſt, eo enim facto prompta eſt reſtitutio. Obliterant vero, & eximunt animo iſtum ſcrupulum, tum dicta hactenus mediate, tum alia quoque; inprimis vero diuertentia, vt frictiones, pectinationes, ex leuiorum claſſe; muſica ipſa, inter demulcentia & diuertentia præcipuum.

Obliterant, quæ ſenſus ligant, & phantaſmata ſedant, vt obliuiſcantur ideas conceptas, nec animo perpere verſent. Optima ſunt hoc fine vno verbo opiata, nepenthes illud genuinum omnium dolorum & corporis & animi; inprimis, ſi cum iam dictis humectantibus & roborantibus propinentur, maxime ſi vigiliæ vrgeant, modo ſecundaria, modo primaria interdum intentione, doſi etiam refracta ſaltim. Hoc pacto deliria cum vigiliis & ab iisdem facta feliciter poſſunt abigi.

Dari poteſt hoc fine eſſentia anodyna paulo largiori doſi, quæ ſufficiat ad ligandum, non noceat, minori enim præbio fruſtra fere id fit: dari eſſentia & extractum cum ſpiritu vitrioli cephalico, cum aliis, ipſisque emulſionibus.

Obliterant, quæ aliud obiectum gratius offerunt. Ita optimum in cœlibem vitam agentibus eſt coniugium. Textor quidam cum in templo publice melancholici phantaſmatis dediſſet ſpecimen, rogans ſacerdotem, vt e ſuggeſtu ſuæ indigan-

gnitatis faceret mentionem, inito ſuaſu noſtro coniugio, optime degebat, & reſtituebatur.

Obliterant inductæ perſuaſiones etiam per ἀπάτην, *Hippocrati* dictam, ſeu deceptionem, ſiue per purgantia, & emetica ipſa, ſubſtitutis clanculum in vaſa excretoria, quæ male habere ægrum, & in corpore reſidere videntur; vti credunt ſæpe ſe alere in ventriculo ſerpentes, pilos & alia abſurda; ſiue per fictam ſectionem, excreſcentis v. g. naſi, ſeu per ſtrategemata alia. Vti enim nihil tam abſurdum eſt, quod a melancholicis concipi non poſſit, ita etiam moraliter ſæpe ſunt curandi, quo de exempla legi poſſunt apud *Schenckium, Marcell. Donatum, Epiphan. Ferdinandum, Rolfincium Commentar. in 1. aphoriſmor. 1.* & alios.

Ipſa vero ſubmerſio in aquam, ſeu marinam, ſeu aliam, cuius vis in obliteranda concepta idea eſt omnium maxima, & in rabie canina, in mania probati effectus, in melancholicis minus habet locum, ſaltim non eo modo, cum ſint debiliores magis ſpiritus, & facile ſic extingui poſſint. Vnde & in dictis illis aliisque prudentia & circumſpectione præcipue opus eſt.

Obliterant heroica alia alterantia, vti inunctio mercurialis & obiecto nouo, ſaliuatione continuata, & alteratione inſigni probatiſſima eſt, niſi quid, vt in ſiccioribus & debilioribus, impediat, & contraindicet. Exempla videri poſſunt apud *Rolfincium Tract. de affect. capitis, cap. de melancholia.* Item mutatio aeris & loci, conuerſatio cum perſonis aptis, & conuenientibus, ſacris & profanis, vitata ſolitudine, iisque quæ augere malum poſſunt, vt acidis, ſaccharatis, carnibus groſſis induratis, & quæ alia viſcoſum tartareum ſuccum, volatilitati & agilitati ſpirituum deprimendæ velificantem, gignendum apta ſunt. Eſus vero carnis leporinæ non nocet.

Obliterat denique tempus ſæpe ipſum, inprimis, ſi ab obiecto quodam triſtiori inducta eſt. Vnde & induciæ quandoque dandæ, imo renuunt ſæpe medicamenta ipſi ægri, curandi mora, qua etiam alias in chronicis opus eſt omnino. Optimum eſt ſi poſſint ad conſueta munia adigi, vt habeant quod agant, & in quo occupentur ſpiritus irrequieti.

SOLI DEO GLORIA!